

ಶ್ರೀಮದ್ದರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಪಲ್ಲವಿ ಮತ್ತು ಆದ್ಯಪದ್ಯ ಅನುವಾದ

**ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಗುರುಗಳ| ಕರುಣದಿಂದಾಪನಿತು ಪೇಳುವೆ|
ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿದನಾದರದಿ ಕೇಳುವದು ||ಪ||**

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ: ಈ ಶೀರ್ಶಿಕೆಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗ ತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು, ಗುರುಗಳ ಕರುಣದಿಂದ-ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಥವಾ ಕೃಪಾಬಲದಿಂದ, ಆಪನಿತು ಪೇಳುವೆ-ಯಥಾಮತಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವೆ ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡುವೆ. ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವರು. ಇದನಾದರದಿ ಕೇಳುವದು-ಈ ಗ್ರಂಥಗತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸರೂಪವಾಗಿ ಕೇಳುವದು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥದ್ವಾರಾ-ಓದುವದು-ಪಠಣಮಾಡುವದು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತೋರತಕ್ಕ ಅನ್ವಯಾರ್ಥ.

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

"ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ"ವೆಂಬ ಪ್ರಾಕೃತ-ಭಾಷೆಯಂತಿರುವ ಕೃತಿರತ್ನವು ಅನೇಕ ತತ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವಾದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪದಗಳೂ ಸರ್ಥಕವಾಗಿವೆ. ಅನುಚಿತ ಪದಗಳಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವ್ಯರ್ಥವಿಶೇಷಣಗಳಿಗಾಗಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಕೃತ, ಪಲ್ಲವಿ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಎರಡು ವಿಶೇಷಣಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ (ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಸುಲೋಚನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ) ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸುವಾ. ಈ ಎರಡು ವಿಶೇಷಣಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದು "ಗುರುಗಳ ಕರುಣದಿಂದ" ಎರಡನೆಯದು "ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರು".

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕರ್ತೃಗಳಾದ

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ
ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಲು ಕೇವಲ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದಿ
ಪುಸ್ತಕ-ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ,
ಯಥಾರ್ಥತತ್ವಗಳು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದ
ಅತ್ಯವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

**ನ ಶಬ್ದಾಬ್ದೌಗಾಢಾ ನ ಚ ನಿಗಮ ಚರ್ಚಾಸು ಚತುರಾ|
ನಚನ್ಯಾಯೈ ಪ್ರೌಢಾ ನಚ ವಿದಿತ ವೇದ್ಯಾ ಅಪಿವಯಂ||
ಪರಂ ಶ್ರೀಮತ್ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮತಿ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಸರಣೀಂ|
ಪ್ರಪನ್ನಾ ಮಾನ್ಯಾಸ್ತಃ ಕಿಮಪಿಚ ವದಂತೋಪಿ ಮಹಾತಾಂ||
(ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ)**

"ನಮಗೆ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ,
ವೇದವೇದಾಂತ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರರಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ
ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೇ ಇತರ ಅವಶ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ
ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಗ್ರಂಥರಚನೆಮಾಡಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿರುವಿರಿ
ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಮುನಿಗಳ
ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಶರಣುಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದಾಯಕ-
ಸ್ಪೂರ್ತಿದಾಯಕ ಶಕ್ತಿ. ಅವರ ಕರುಣೆ ಪಡೆದ ನಾವು ಯಾವ ಮಾತು
ಹೇಳಿದರೂ, ಏನು ಬರೆದರೂ ಅದನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರು ಅಂಗೀಕಾರ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನ್ಯತೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕೇಸಿಗುತ್ತದೆ."

ಇದೇಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ದಾಸವರ್ಯರು, ಅವರ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

**ಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾಬಲದಿ ಪೇಳಿದ|
ಶುದ್ಧಕಾವ್ಯವಿದಲ್ಲ ತತ್ವಸು|
ಪದ್ಧತಿಗಳನು ತಿಳಿದ ಮಾನವನಲ್ಲ ಬುಧರಿಂದ|
ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ತಾನೆ ಹೃದಯದೊ|**

ಳಿದ್ದು ನುಡಿದಂದದಲಿ ನುಡಿದೆನ|
ಪದ್ಯಗಳ ನೋಡದಲೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಪುದು ಬುಧರು||(೧೦-೧೮)

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಯುಕ್ತಿಗ್ರಂಥಗ|
ಳೋದಿ ಕೇಳ್ವವನಲ್ಲ ಸಂತತ|
ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸಸಲ್ಲಾಪಗಳು ಮೊದಲಿಲ್ಲ||
ಮೋದತೀರ್ಥಾರ್ಯರ ಮತಾನುಗ|
ರಾದವರ ಕರುಣದಲಿ ಪೇಳ್ವ ರ|
ಮಾಧವ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ತಿಳಿಸಿದದರೊಳಗೆ||(೧೬-೨೭)

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. "ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮತಾನುಗರಾದವರ
ಕರುಣದಲಿ ಪೇಳ್ವ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ
ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತ-ಗುರುಪರಂಪರಾ, ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗುರುಗಳಾದ
ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರವರೆಗೆ ಇದ್ದವರ ಕಾರುಣ್ಯ ಬಲವೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ
ರಚನೆಗೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಘ್ನಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಪಲ್ಲವಿಯಲ್ಲಿ "ಗುರುಗಳ ಕರುಣದಿಂದಾಪನಿತು ಪೇಳುವೆ"
ಎಂಬ ಪದವದೆಷ್ಟು ಅರ್ಥದಿಂದ ತುಂಬಿ ಸೂಸುತ್ತದೆ.
ಗುರುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಿದೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ
ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅಥವಾ ಪುಸ್ತಕಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ,
ವಿಷಯಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲಿ, ನಿರ್ವಿಘ್ನಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ
ಒದಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾಧ್ವಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥ
ಕರ್ತರೂ ಸಾಗಿರುವುದು ಇದೇ ರಾಜಸರಣಿ. "ಗುರುಗಳ ಕರುಣದಿಂದ"
ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದ ಮಹತ್ವ ಔಚಿತ್ಯಗಳು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ನಾವೂ ಸಹ
ಅದಕ್ಕೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರು
ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯವನ್ನು ಎಂದರೆ-ವಿಷಯ, ಅಧಿಕಾರಿ,

ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಫಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

(೧) ವಿಷಯ: ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ

ಇಲ್ಲಿ ಸಾರ ಎಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಳಿದುದೆಲ್ಲ ಅಸಾರವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಾರದು. ಸಾರ-ಅಸಾರ ಅಲ್ಲ. ಸಾರ-ವಿಸ್ತಾರ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬಹುವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ತೆಗೆದಸಾರ. ಸಾರವನ್ನು ಯಾಕೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ಹೇಳಬೇಕು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥ ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಓದಲು-ಗ್ರಹಿಸಲು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯೂ ಸಾಲದು. ಹೋಗಲಿ, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಓದುತ್ತಿರೋಣ ಎಂದರೆ ವೇಳೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ದೀರ್ಘಾಯುವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾರಕ್ಕೇ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

**ಅನಂತಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬಹುವೇದಿತವ್ಯಂ|
ಅಲ್ಪಶ್ಚಕಾಲೋ ಬಹವಶ್ಚವಿಘ್ನಾಃ||
ಯತ್ಸಾರಭೂತಂ ತದುಪಾಸಿತವ್ಯಂ|
ಹಂಸೋಯಥಾಕ್ಷೀರ ಮಿವಾಂಬು ಮಿಶ್ರಂ||**

ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನಂತ ಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದು ಬಹಳವಿದೆ. ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾಲವಿರುವದು ಅಲ್ಪ. ಆ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಶ್ರೇಯಸಾಧನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನಬಾಹುಲ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಬೇಕು. ಕ್ಷೀರ-ನೀರ ಮಿಶ್ರದಿಂದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಕ್ಷೀರವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣಮಾಡುವಂತೆ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಯಃಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು ಸಾರಭೂತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೇ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರಜ್ಞರ ಉಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ "ಹರಿಕಥಾಮೃತ-ಸಾರ" ಗ್ರಂಥರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಶ್ರೀಹರಿ, ಅವನ ಕಥಾ-ಮಹಿಮಾ ಅದೇ ಅಮೃತ-ಸ್ವರೂಪ, ಬಹಳ

ವಿಸ್ತಾರವಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ಸಾರವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(೨) ಅಧಿಕಾರಿ: ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರು. (ಇದು ಎರಡನೆಯ ವಿಶೇಷಣ) ಯಾರಿರಬಹುದು ಇವರು!

(ಅ) ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಮ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಕ್ತಿಮಾಡುವವರೇ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು.

ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೀಗೆ ಊಹಿಸುವಾ. ಒಂದು ಸಭಾಮಂದಿರದ ಹೊರಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಏನೆಂದರೆ-

**ಉಪನ್ಯಾಸ: ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ
ವಿಷಯ: ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ
ಸುಸ್ವಾಗತ: ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ**

ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಓದಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಲು ಹೋದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾರು? ಯಾರೂ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರು ತಾವು ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಆದರೆ ನೈಜಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಯಾರೂ ತಾವು ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂಬ ಅಹಂಮತಿ ಅಥವಾ ತಾವು ದೊಡ್ಡವರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಧಾರಣ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದರೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಆಭಾಸ.

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಓದಲಿಚ್ಛಿಸುವ, ಶ್ರವಣಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಮೊದಲಿನ ಪಲ್ಲವಿ ಪದ್ಯ ಓದಿದಮೇಲೆ ತಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯೋ ಅಥವಾ ಅನಧಿಕಾರಿಯೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಲ ವಿಚಾರ ಪಥಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಗೆ ನಾವು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯದ್ಯಪಿ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದರೂ ಈಷತ್ ಅಧಿಕಾರ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೂ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರವಣ ಪಠಣಾದಿಗಳನ್ನು

ಮಾಡುವಾ.

(ಆ) ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥಮುನಿಗಳು "ವಿಷ್ಣು ತತ್ವನಿರ್ಣಯ ಟೀಕಾ"ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವಾ.

**"ಸಂತಿಹಿ ತಥಾವಿಧಾಪುರುಷಾಃ ಏಹಿ ಸುಖಾವಾಪ್ತಾದಿಕಂ
ನ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಂ ಕಿಂತು ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಸಂವಿದೇವ"**

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಮುಖ್ಯದ್ದೇಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಜ್ಞಾನಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೇ-ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೇ-ಹೆಚ್ಚುಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾಸಕ್ತಿ. ಅವರೇ ಈ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

(ಇ) ಇಲ್ಲವೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶನಮಾಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ದಾಸವರ್ಯರೂ ಅದೇ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

**ಇದಂ ತೇ ನಾತಪಸ್ಕಾಯ ನಾಭಕ್ತಾಯ ಕದಾಚನ|
ನ ಚಾಶುಶ್ರೂಷವೇ ವಾಚ್ಯಂ ನ ಚ ಮಾಂ ಯೋಽಭ್ಯಸೂಯತಿ||
೧೮-೬೭||**

**ಯ ಇಮಂ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಂ ಮದ್ಭಕ್ತೇಷ್ವಭಿಧಾಸ್ಯತಿ|
ಭಕ್ತಿಂ ಮಯಿ ಪರಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಾಮೇವೈಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಃ||
೧೮-೬೮||**

"ಈ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು, ತಪೋಹೀನರಿಗೆ, ಭಕ್ತಿ ಹೀನರಿಗೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಕೂಡದು."

"ಈ ಪರಮಗುಹ್ಯವಾದ-ರಹಸ್ಯವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ಈ ಗ್ರಂಥಸ್ತ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮನನಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪರಮ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ."

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ತೋರಿಸಿದ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ದಾಸವರ್ಯರ ನಡೆ. ಈಶನ ಹಿಂದೆಯೇ ದಾಸರು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದೆಂದು ಸಾರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಥವಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟು. ಅವರು (ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು) "ಇದನ್ನು ಪರಮಾದರದಿ ಕೇಳುವದು". "ಪರಮ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು "ಆದರ"ಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ. ಆಗ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವಾಕ್ಯದಂತೆ "ಭಕ್ತಿಂ ಮಯಿ ಪರಾಂಕೃತ್ವಾ" ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿ "ಮಾಮೇವೈಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಃ" ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

"ಪರಮ ಶಬ್ದಃ ಅನಧಿಕಾರಿಣಾಂ ವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥಂ" ಪರಮ ಶಬ್ದವು ಅನಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿ-ಅನಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರೆಯದಿರುವಂತೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ೨೪ನೆಯ ಸಂಧಿಯವರೆಗೂ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಒಂಭತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ನೋಡುವಾ.

**ಶ್ರವಣ ಮನಕಾನಂದ ವೀವದು|
ಭವಜನಿತ ದುಃಖಗಳ ಕಳೆವದು|
ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳಿಹಪರಂಗಳಲಿತ್ತು ಸಲಹುವದು||**

**ಭುವನ ಪಾವನವೆನಿಪ ಲಕುಮಿ|
ಧವನ ಮಂಗಳ ಕಥೆಯ ಪರಮೋ|
ತ್ಸವದಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಪುದು ಭೂಸುರರು ದಿನದಿನದಿ||(೨-೧)**

ಭೂಸುರರು-ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಪರಮೋತ್ಸವದಿ-ಪರಮಾದರದಿ.
ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಪುದು-ಶ್ರವಣ ಮನನ ಮಾಡುವದು.

"ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಗುರುಗಳ ಕರುಣದಿಂದಾಪಣಿತು
ಪೇಳುವೆ....."ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯು ಪ್ರತಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರಂಭದ
ಪದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪಾಠಕರು, ಪ್ರವಚನಕಾರರು
ಮರೆಯಬಾರದೆಂದು ದಾಸಾರ್ಯರು ೨೪ನೆಯ ಸಂಧಿಯವರೆಗೆ
ಯಾರು ಈ ಅಮೃತಸಾರ ಭಾಗಿಗಳು ಯಾರು ಅಲ್ಲ, ಯಾರು
ಅರ್ಹರು, ಯಾರು ಅನರ್ಹರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಸಾಕಷ್ಟು
ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಧಾನ ಮಾಡುವಾ. ದಾಸರ
ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

**ಕಬ್ಬಿನೊಳಗಿಹ ರಸ ವಿದಂತನಿ|
ಗಬ್ಬಬಲ್ಲದೆ ಭಾಗ್ಯ ಯೌವನ|
ಮಬ್ಬಿನಲಿ ಮೈಮರೆದವಗೆ ಹರಿಸುಚರಿತಾಮೃತವು||
ಲಭ್ಯವಾಗದು ಹರಿಪದಾಬ್ಜದಿ|
ಹಬ್ಬಿದರೆತಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸವುಂ|
ಡುಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬಿ ಸುಖಾಬ್ಧಿಯೊಳಗಾಡುವವಗಲ್ಲದಲೆ||(೧೦-೧೯)**

ಕಬ್ಬಿನೊಳಗಿಹ ರಸ ಪಡೆಯುವದು ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ
ಅಮೃತಸಾರದ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದು ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯ.
ಆದರೆ ಯೌವನ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವನಿಗೆ ಹರಿಯೂ
ಬೇಡ, ಹರಿಕಥಾಮೃತವೂ ಸುತರಾಂ ಬೇಡ. ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಸ್ತುವೇ
ಬೇಡವೆಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಗ್ರಂಥದಿಂದೇನು. ಸ್ವಲ್ಪ
ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಅಮೃತಸಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರು ಯಾರು ಅಂದರೆ
ಹರಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಗ್ರಂಥವಾದ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಿಂದ

ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಮೃತ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ರಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಉಬ್ಬಿ-ಹರ್ಷೋನ್ಮಾದಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದು, ಕೊಬ್ಬಿ ಈ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ತಾವೇ ಧನ್ಯರೆಂದುಕೊಂಡು ಸುಖ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಈ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಲಭ್ಯ.

**ಖಗವರಧ್ವಜನಂಘ್ರಿ ಭಕುತಿಯ |
ಬಗೆಯನರಿಯದ ಮಾನವರಿಗದು |
ಒಗಟಿನಂದದಿ ತೋರುತಿಪ್ಪದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲಿ ||
ತ್ರಿಗುಣವರ್ಜಿತನಮಲಗುಣಗಳ |
ಪೊಗಳಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಭಾಗವತರಿಗೆ |
ಮಿಗೆ ಭಕುತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸುಖವಿತ್ತವರ ರಕ್ಷಿಪುದು ||**

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವು ಪರಮ ತತ್ವರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭೂಸುರರು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಸಾದರದಿ ಪರಮಾದರದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಯಂತಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. "ಮದ್ಭಕ್ತೇಷ್ವಭಿಧಾಸ್ಯತಿ".

ಆದರೆ ನಿಷ್ಕುರಿಗಳಿಗೆ, ಮೂಢರಿಗೆ, ಪಂಡಿತಮಾನಿಗಳಿಗೆ, ಪಂಡಿತರೆಂದುತಿಳಿದು ವೃಥಾ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವವರಿಗೆ, ಚಾಡಿಕೋರರಿಗೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ.

ಅವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಶ್ರದ್ಧಾದಿಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮವ್ಯರ್ಥ. "ನ ಚ ಮಾಂ ಯೋಭ್ಯಸೂಯತಿ".

**ಲೋಕವಾರ್ತೆಯಿದಲ್ಲ ಪರಲೋ |
ಕೈಕನಾಥನ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳ್ವರೆ |
ಕಾಕುಮನುಜರಿಗಿದು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸೊಗಸುವುದೇ ||
ಕೋಕನದ ಪರಿಮಳವು ಷಟ್ಪದ |
ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂದದಲಿ ಜಲಚರ |
ಭೇಕ ಬಲ್ಲದೆ ಇದರ ರಸ ಹರಿಭಕುತಗಲ್ಲದಲೆ ||೧೦-೨೨||**

ಪರಲೋಕೈಕನಾಥನ ವಾರ್ತೆ ಹರಿಭಕ್ತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ.
ಕಾಕುಮನುಜರಿಗೆ ಲೋಕವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿ. ಸುಮನಗಳ
ಮಧುಪರಿಮಳಗಳನ್ನು ದುಂಬಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲದು. ಕಪ್ಪೆ
ಪರಿಮಳವನ್ನಾಗಲಿ ಮಧುವನ್ನಾಗಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗದು.

**ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವಿದು ಸಂ|
ತರು ಸದಾ ಚಿತ್ತೈಸುವದು ನಿ|
ಷ್ಕೂರಿಗಳಿಗೆ ಪಿಶುನರಿಗಯೋಗ್ಯರಿಗಿದನು ಪೇಳದಲೆ||
ನಿರುತ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಗವ|
ಚ್ಚರಿತೆಗಳ ಕೊಂಡಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವ|
ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಾಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಈ ರಹಸ್ಯ||೧೩-೩೨||**

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ರಸಜ್ಞರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಈ ಗ್ರಂಥಗತ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿಷ್ಕೂರಿಗಳಿಗೆ,
ಪಿಶುನರಿಗೆ, ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ. ಇವರು ಅನಧಿಕಾರಿಗಳು. ಈ
ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷಾ
ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗ ಅನೇಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ್ದ
ಮೇಲು ಕೀಳು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ
ಸಮಂಜಸವಾದ ಪರಿಹಾರ ರೂಪ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತ
ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಹರಿಕಥಾಮೃತವನ್ನು
ಮೂದಲಿಸುವವರು ಆಗಲೂ ಇದ್ದರು, ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ
೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಕಿಂತಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು
ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿದೆ.

**ಆದರುಶವ ಗತಾಕ್ಷ ಭಾಷಾ|
ಭೇದದಿಂದಲಿ ಕರೆಯಲದನು ನಿ|
ಷೇಧಗೈದವಲೋಕಿಸದೆ ಬಿಡುವರೆ ವಿವೇಕಿಗಳು ||
ಮಾಧವನ ಗುಣ ಪೇಳಿ ಪ್ರಾಕೃತ|**

**ವಾದರೆಯು ಸರಿ ಕೇಳಿ ಪರಮಾ|
ಹ್ಲಾದಬಡದಿಪ್ಪರೆ ನಿರಂತರ ಬಲ್ಲ ಕೋವಿದರು||೧೬-೩೪||**

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ
ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡದಿರುವವರು ಅವಿವೇಕಿಗಳೇ, ಆದರೆ ವಿವೇಕಿಗಳು
ಭಾಷ ಭೇದದಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಪರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕೇಳಿ ಆಹ್ಲಾದ
ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೋವಿದರು.

**ಭಾಸ್ಕರನ ಮಂಡಲವ ಕಂಡು ನ|
ಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮೋದಿಸದೆ ದ್ವೇಷದಿ|
ತಸ್ಕರನು ನಿಂದಿಸಲು ಕುಂದಹುದೇ ದಿವಾಕರಗೆ||
ಸಂಸ್ಕೃತವಿದಲ್ಲೆಂದು ಕುಹಕ ತಿ|
ರಸ್ಕರಿಸಲೇನಹುದು ಭಕ್ತಿಪು|
ರಸ್ಕರದಿ ಕೇಳ್ವರಿಗೆ ಒಲಿವನು ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷ ಸದಾ||೧೬-೩೫||**

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುಹಕಿಗಳು ತಿರಸ್ಕರಿಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಏನೂ ಹಾನಿ ಇಲ್ಲ.
ಚೋರನು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೈದರೆ ಭಾಸ್ಕರಿಗೇನು ಕುಂದು.
ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ಕುಹಕಿಗಳ ಹೀನಬುದ್ಧಿ ಅಷ್ಟೆ.
ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವ ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಮಲನಯನನಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿಯಮೇನ ಒಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದೇ
ಶ್ರೀಹರಿಯ ಒಲಿಮೆ ಪ್ರಸಾದ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಸಾದದ್ವಾರಾ
ಮೋಕ್ಷ. ಯಾರಿಗೆ ಸುಖರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ
ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧ.
ದಾಸರಾಯರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಒಲಿವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವವನು ಎಂದು.

**ಪತಿತನ ಕಪಾಲದೊಳು ಭಾಗೀ|
ರಥಿಯ ಜಲವಿರೆ ಪೇಯವೆನಿಪುದೇ|
ಇತರ ಕವಿನಿರ್ಮಿತ ಕುಕಾವ್ಯಾಶ್ರಾವ್ಯ ಬುಧರಿಂದ||
ಕೃತಿಪತಿಕನಾಥಾನ್ವಿತವೆನಿಪ ಪ್ರಾ|**

**ಕೃತವೆ ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿ ಸ|
ದ್ಗತಿಯನೀವುದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿ ಪೇಳ್ವರಿಗೆ||೧೬-೩೬||**

ಕವನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಯಾವ ವಿಷಯವಾದರೂ ಕುಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಬುಧರಿಂದ ಗ್ರಾಹ್ಯವಲ್ಲ. ಕೃತಿಪತಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಯಾವ ಕವನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಡಗರ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿಪೇಳುವವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಲಭಿಸುವುದು.

**ಈ ಕಥಾಮೃತಪಾನಸುಖ ಸುವಿ|
ವೇಕಿಗಳಿಗಲ್ಲದಲೆ ವೈಷಿಕ|
ವ್ಯಾಕುಲ ಕುಚಿತ್ತರಿಗೆ ದೊರೆವಿದೆ ಅವಕಾಲದಲಿ||
ಲೋಕವಾರ್ತೆಯು ಬಿಟ್ಟು ಇದನವ|
ಲೋಕಿಸುತ ಮೋದಿಪರಿಗೊಲಿದು ಕೃ|
ಪಾಕರ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ಕಾಯ್ವ ಕರುಣದಲಿ||೨೩-೬೩||**

ವೈಷಿಕ, ವ್ಯಾಕುಲ, ಕುಚಿತ್ತರು ಲೋಕವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾನಿರತರಾದವರು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ.

ಲೋಕವಾರ್ತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಸೀಮಾಮೀರದೇ ("ತದಲಂ ಬಹುಲೋಕ ವಿಚಿಂತನಯಾಪ್ರವಣಂಕುರು ಮಾನಸ ಮೀಶಪದೇ"||ದ್ವಾ.ಸ್ತೋತ್ರ). ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವವರಿಗೆ ಶ್ರವಣಪುಟದಿಂದ ಅನುದಿನ ಕಥಾಪಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಟ್ಟಲನು ಸದಾರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

**ಸಂಬಂಧ: ಪ್ರಾಪ್ಯ-ಪ್ರಾಪಕ ಭಾವ
(Relevance) ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ-ಪ್ರತಿಪಾದಕಭಾವ
ದಾತ್ಯ-ದೇಯಭಾವ
ಈಶ-ದಾಸಭಾವ
ಫಲ: ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರಸಾದ ದ್ವಾರ ಮೋಕ್ಷ**

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಈ ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವೆಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಷಯ: ಹರಿಕಥಾ

ಅಧಿಕಾರಿ: ಮುಮುಕ್ಷು

ಸಂಬಂಧ: ಪ್ರಾಪ್ಯಪಾಪಕಭಾವ

ಫಲ: ಅಮೃತತ್ವ-ಮೋಕ್ಷ-ಸಾರ

ಸೃ ಸರಗತಿ ಭಕ್ಷಣಯೋಃ, ಗತ್ಯರ್ಥಶಬ್ದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ.

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ-ಅತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದ-ಆನಂದಭಾವ (ಭಕ್ಷಣ)-
ಮೋಕ್ಷಾನುಭಾವ.

ಹೀಗೆ, ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವಿಷಯ, ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಂಬಂಧ, ಫಲವನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿ ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರು ಮಂಗಳಾಚರಣ ಸಂಧಿಯನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೊದಲನೆಯಸಂಧಿ ಮಂಗಳಾಚರಣಸಂಧಿ ಎಂತಲೇ ಹೆಸರು. ಪರಮಾತ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ, ಮಜುತಾತ್ವಿಕಾದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು, ಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ, ಕೆಲವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಕೆಲವರನ್ನು ಸಮೂಹಾಲಂಬತ್ವೇನ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ವಿಷಯ.

ಶ್ರೀರಮಣಿಕರಕಮಲಪೂಜಿತ|

ಚಾರುಚರಣಸರೋಜ ಬ್ರಹ್ಮಸ|

ಮೀರವಾಣಿಫಣೀಂದ್ರವೀಂದ್ರಭವೇಂದ್ರಮುಖವಿನುತ||

ನೀರಜಭವಾಂಡೊದಯಸ್ಥಿತಿ|

ಕಾರಣನೆ ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕ|

ನಾರಸಿಂಹನೆ ನಮಿಪೆ ಕರುಣೆಪುದೆಮಗೆ ಮಂಗಳವ||೧-೧

ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಸಕಲ ಆಸಕ್ತಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ (Common feature). ಪ್ರಕೃತ ರಚಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಗ್ರಂಥವು ವಿವಿಧ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಆಗಲೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಏಕವಚನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ, ಕರ್ತೃಪದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ "ನಾಮ" (ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು) ಎಂಬ ಉತ್ತರ ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುವದು. ಹೇ ನರಸಿಂಹನೇ ನಿನಗೆ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ ನಮಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. "ಎಮಗೆ" ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು, ಹೇಳುವ, ಕೇಳುವ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮಂಗಳವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಬಹುವಚನ ಪ್ರಯೋಗವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಎಂಥ "ನಾರಸಿಂಹ" ಎಂದರೆ, ಶ್ರೀದಾಸವರ್ಯರು ನಾಲ್ಕು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಉಪಾದಾನ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ವಿಶೇಷಣಗಳಾವುವೆಂದರೆ-

(೧) ಶ್ರೀರಮಣಿಕರ ಕಮಲಪೂಜಿತ ಚಾರುಚರಣ ಸರೋಜ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕಮಲದಂತೆಯಿರುವ ಕರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೋಹರವಾದ ಚರಣಕಮಲ ಉಳ್ಳ

(೨) ಬ್ರಹ್ಮಸಮೀರವಾಣಿ ಫಣೀಂದ್ರವೀಂದ್ರಭವೇಂದ್ರ ಮುಖವಿನುತ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯು, ವಾಣಿ, ಶೇಷ, ಗರುಡ, ರುದ್ರ ಈ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

(೩) ನೀರಜಭವಾಂಡೋದಯ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣನೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ನಿಯಮನ, ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಬಂಧ, ಮೋಕ್ಷ-ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕಾರಣ

(೪) ಕೈವಲ್ಯ ದಾಯಕ

ಮುಕ್ತಿಪ್ರದ

ಏನುಹೇಳಿದಂತಾಯಿತೆಂದರೆ

(೧) ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ (೨) ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ (೩) ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವ ಮತ್ತು (೪) ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ, ಈ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ದಂತಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ, ಗ್ರಂಥ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಲ್ಲಿ ವಂದ್ಯತ್ವ ಪ್ರಯೋಜಕೀಭೂತಗುಣಗಳೆಂದರೆ ಇಷ್ಟತ್ವ, ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವ, ಅಧಿಕೃತತ್ವ

ಇಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ-ಚತುರ್ಥ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ-ಇಷ್ಟತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಥಮ-ದ್ವಿತೀಯ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ-ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಥಮ-ದ್ವಿತೀಯ-ತೃತೀಯ-ಚತುರ್ಥ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ-ಅಧಿಕೃತತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ನಮನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಗೂ-ಅವರ ಮೂಲಾಂಶ ಸಲ್ವಾದರಿಗೂ ನರಸಿಂಹ ದೇವರೇ ಕುಲದೇವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೇ ನಮನ.

ನಾರಸಿಂಹ-ಎಂದರೆ, ನರಸಂಬಂಧ-ಆರು ಅವತಾರಗಳು, ಸಿಂಹ ಎಂದರೆ- ಮೃಗ ಸಂಬಂಧಿ-ನರೇತರ ಸಂಬಂಧಿ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳು-ನರ-ಮೃಗಸೇರಿದ ಒಂದವತಾರ. ಹೀಗೆ ನಾರಸಿಂಹ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ-ದಶಾವತಾರ-ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ನಮನ.

ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ. ಆದರೆ ಒಂದು ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂಪರಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅವರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಮಂಗಳಾಚರಣೆಯಂತೆ ಇವರ ಮಂಗಳಾಚರಣೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಎಂಭತ್ತರಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಚರಣ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ-ದೋಷದೂರತ್ವ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ-

ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ನತ್ವಾಸರ್ವದೋಷ ವಿವರ್ಜಿತಂ|
ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಂಗೀತಾರ್ಥಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಲೇಶತಃ||
(ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ)

ಸಮಸ್ತ ಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸರ್ವದೋಷ ವಿವರ್ಜಿತಂ|
ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯಮುಚ್ಯತೇ||
(ಗೀತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯ)

ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈರುದೀರ್ಣಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಂ|
ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾಸೂತ್ರಾರ್ಥಉಚ್ಯತೇ||
(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾಷ್ಯ)

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗುಣಪೂರ್ಣ ದೋಷದೂರ ಎಂಬ
ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಕೃತ, ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ
ದೋಷದೂರತ್ವ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಎಲ್ಲವೇ, ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬರುತ್ತದೆ.
ಸಮಾಧಾನ ಈ ಎರಡು ಗುಣಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೀತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿವೆ.
ಹೇಗೆಂದರೆ, ದೇವ, ದೈತ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಸಮುದ್ರಮಥನ
ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳುವ.

ಸಮುದ್ರಮಥನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು
ಬಂದವು. ಕಾಳಕೂಟವಿಷ, ಅಶ್ವ, ಚಂದ್ರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ
ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಂದವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಬಂದಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ
ದೇವತೆಯು ಒಂದೊಂದು ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸರಸ್ವತಿ
ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಳು. ಬ್ರಹ್ಮ,
ವಾಯು, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು
ದೋಷವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ
ದೋಷವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ದೈತ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ.
ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತ ನಾರಾಯಣನು

ಗುಣಪೂರ್ಣನೆಂದೂ ಮತ್ತು ದೋಷವರ್ಜಿತನೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಮಾಲೆಹಾಕಿದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಒಂದು ಸಮವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇರತಕ್ಕ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

೧. ನರಸಿಂಹನು ಗುಣಪೂರ್ಣನು ಮತ್ತು ದೋಷದೂರನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ್ದರಿಂದ

೨. ನರಸಿಂಹನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು, ಗುಣಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ದೋಷದೂರನಾದ್ದರಿಂದ

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ ಮತ್ತು ದೋಷದೂರತ್ವ ಗುಣಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಗೂಢವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಥಮ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣದ್ಯೋತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರಾತೀತತ್ವ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಕ್ಷರಳು. ಕ್ಷರ-ನಾಶ ನಾಶರಹಿತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಕ್ಷರರು. ಶರೀರಕ್ಷರಣಾತ್ ಕ್ಷರಃ, ದೇಹನಾಶವುಳ್ಳವರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯನು ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರಾತೀತನು.

ಎರಡನೆಯ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ "ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ"ದಿಂದ ಕ್ಷರಾತೀತತ್ವ ಅಥವಾ ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ ದ್ಯೋತನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಾರಿ, ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವವು ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ತಾರತಮ್ಯಾನುಸಾರ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಕೈಮುತ್ಯನ್ಯಾಯದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವವು ವ್ಯರ್ಥ ವಿಶೇಷಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಎಂದು ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಂದರೆ, ಅಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿ, ಲಯಕರ್ತರೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಇದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಥವಾ ಭ್ರಮವನ್ನು

ನಿರಸನ ಮಾಡಲು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ವಂದ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಿಶೇಷಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಪಾದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಅಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನಕರ್ತೃತ್ವ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ ಅಥವಾ ಕ್ಷರಾಕ್ಷರಾತೀತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುಣವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಗೀತಾಶ್ಲೋಕಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವ ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

**ದ್ವಾವಿಮೌಪುರುಷೌಲೋಕೇ ಕ್ಷರಶ್ಚಾಕ್ಷರ ಏವಚ|
ಕ್ಷರಸ್ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿಕೂಟಸ್ಯೋಽಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ||
ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಕ್ಷಸ್ತ್ವನ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮೇತ್ಯದಾಹೃತಃ|
ಯೋಲೋಕತ್ರಯ ಮಾವಿಶ್ಯಬಿಭತ್ಯವ್ಯಯ ಈಶ್ವರಃ|
ಯಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷರಮತೀತೋಹಂ ಅಕ್ಷರಾದಪಿಚೋತ್ತಮ|
ಅತೋಸ್ಮಿಲೋಕೇ ವೇದೇಚ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ|**

ಕ್ಷರಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಅಕ್ಷರಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮನಾದ್ದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಕ್ಷರಾಕ್ಷರಾತೀತತ್ವದಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ+ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ|
|
ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ+ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ | = ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ
|
ಅಕ್ಷರಾತೀತತ್ವ+ ಕ್ಷರಾತೀತತ್ವ |

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ, ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ, ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ "ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಕ್ಕೂ" ಮತ್ತು "ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಕ್ಕೂ" ನಿಕಟ
ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

(೧) "ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಸ್ಯ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ ನಿಯಮಾತ್"

(೨) "ನಹಿ ಸ್ವತಂತ್ರೋ ಅಪೂರ್ಣತಾಂ ಕಾಮಯೀತ"

(ನ್ಯಾಯವಿವರಣ)

(೧) ಸ್ವತಂತ್ರನಾದವನು ಗುಣಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ನಿಯಮ

(೨) ಸ್ವತಂತ್ರನಾದವನು ಅಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ

ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ ಮತ್ತು ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಗಳು ಸಮವ್ಯಾಪ್ತಗುಣಗಳು.

ಅಪೂರ್ಣತ್ವ-ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ ಒಂದೆಡೆ ಇರಲಾರವು. ಉದಾ:

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿತ್ಯುಕ್ತಾಂತ ಜೀವರು-ಅಸ್ವತಂತ್ರ ಚೇತನಗಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ
ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು:

ಯತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಂ ತತ್ರ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಂ ದರ್ಶನೀಯಂ

ಯತ್ರ ಅಪೂರ್ಣಗುಣತ್ವಂ ತತ್ರ ನಿಯಮೇನ

ಅಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಂ ವೇದನೀಯಂ

|ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ|

ಲಕ್ಷೀಪತ್ತಿತ್ವ-

-ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ

|ನಿದೋಷತ್ವ |

ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯ ವಿಶೇಷಣ:- "ನೀರಜ ಭವಾಂಡೋದಯ ಸ್ಥಿತಿ

ಕಾರಣನೇ". ಇಲ್ಲಿ ನೀರಜಭವ-ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೋದಯ ಸ್ಥಿತಿ

ಎರಡು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೃಸ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣ ವಿಶೇಷವನ್ನಾಗಿ

ತಿಳಿಯಬೇಕು.

**ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ನಿಯತಿಜ್ಞಾನಮಾವೃತಿಃ|
ಬಂಧಮೋಕ್ಷೌಚ ಪುರುಷಾದ್ಯಸ್ಮಾತ್
ಹರಿರೇಕರಾಟ್||ಸ್ಯಾಂದೇ|| (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ)**

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ:-

ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ನಿಯಮನ
ಅಜ್ಞಾನ, ಬಂಧ, ಮೋಕ್ಷ

ಜ್ಞಾನ,

ಜಡ-ಚೇತನ

ಚೇತನಗಣಕ್ಕೆ

ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು

ಮಾತ್ರ

ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ಚೇತನರ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಮುಖ್ಯ
ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. **"ಯಃಸರ್ವಜ್ಞಃಸ
ಸರ್ವವಿತ್"** ಯಾರು ಸರ್ವಜ್ಞರೋ ಅವರು ಸರ್ವವನ್ನೂ
ತಿಳಿದವರು. ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗುಣವೆಂದರೆ **"ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ"**.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನೊಂದು ವೇದವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವಾ,

"ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವ ಅನುಪ್ರವಿಶತ್". ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ
ಅದರ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

"ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂಯತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ್"

(ಈಶಾವಾಸ್ಯ). ಸಕಲ ಜಡಚೇತನ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಈಶನಿಂದ

ಆವಾಸ್ಯವಾಗಿದೆ. **"ಸ್ವತಃಪ್ರವೃತ್ತಶಕ್ತ್ಯಾತ್ ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ**

ಜಗತ್"(ಈಶಾವಾಸ್ಯಭಾಷ್ಯ). ಜಡಚೇತನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಜಗತ್ತು ಈಶಪ್ರವಿಷ್ಟ ಮತ್ತು

ಈಶಾವಾಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣವೆಂದರೆ "ಸರ್ವಗತತ್ವ". "ವಿಶ್ವಂವಿಷ್ಣುವಪಟ್ಯಾರೋ ಭೂತ ಭವ್ಯಭವತ್ ಪ್ರಭುಃ" ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ. ವಿಷರ್ವ್ಯ ವಾಪೌ-ಧಾತು. ವಿಷ್ಣು-ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. **ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.**

ಈಗ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ-ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ-ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕತ್ಯುತ್ವ

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರ ಜಗತ್ ಆದ್ದರಿಂದಲೂ, ನಿಯಮೇನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಸ್ವತಂತ್ರ ಜಗತ್ತಿಗೆ "**ನಿಯಾಮಕ**"ನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಮೂರು ಪ್ರಥಮ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಸಮೂಹಾಲಂಬತ್ವೇನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ "ನಿಯಾಮಕತ್ವ" ಗುಣವುಧೃಡಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವಾ. "**ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ**" ಕೈವಲ್ಯ ಮೋಕ್ಷವು ಮೂರನೆಯ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಕವಾದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ "**ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ**" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಬಳಸಲು ಏನುಕಾರಣ, ಪುನರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ದೋಷವು ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ. ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ-

ತೃತೀಯ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣತ್ವವಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಸಮಯಿಗಳು "ಜ್ಞಾನಾತ್ ಮೋಕ್ಷ", "ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಪರಂಪದಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ಮೋಕ್ಷ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವವರದಾಗಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾದಾಗಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುವುದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹಾಗಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಅವನ ಪ್ರಸಾದ ತದ್ವಾರ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

**"ಅಜ್ಞಾನಾಂ ಜ್ಞಾನದೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ
ಮೋಕ್ಷದಃಪ್ರದಃ|
ಆನಂದಶ್ಚಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸಏವೈಕೋ ಜನಾರ್ದನಃ||"
(ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)**

ಇಂಥ ಭ್ರಮನಿರಸನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ದಾತ್ಯ-ದೇಯ ಭಾವವಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಈ ಚತುರ್ಥ ವಿಶೇಷಣ **"ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ"** ಎಂದು ಉಪಾದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿ ಅವಲೋಕಿಸುವಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ+ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ+ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತೃತ್ವ+ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನಿಯಾಮಕತ್ವವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ "ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವು" ಎಂಬುದೊಂದು ಗುಣವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾನಂದದಾಯಕನೂ ಮತ್ತು ಆನಂದಹ್ರಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತನಿಯಾಮಕತೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, "ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ" ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಉಪಾದಾನ ಮಾಡಿದ ನಾಲ್ಕು ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ ಅಧಿಕ ಗುಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತವೆ. ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕ್ರೋಢಿಕರಿಸಿ ನೋಡುವಾ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಹತ್ತಾದದ್ದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ

ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ
ದೋಷದೂರತ್ವ
ಅಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ
ಕ್ಷರವಂದ್ಯತ್ವ

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಂದ್ಯತ್ವ

ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ

ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತೃತ್ವ

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ

ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕತ್ವ

ನಿಯಾಮಕತ್ವ

ಸರ್ವಗತತ್ವ

ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ

ದಶ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ಣ. ಈ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಿತಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಪೂರ್ಣನೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ-ಅನಂತ ಗುಣಗಳಿರುವುದು
ಅನೈಸರ್ಗಿಕವಲ್ಲ. ದಾಸವರ್ಯರೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದಿನ
ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ

**"ಒಂದು ಗುಣದೊಳನಂತ ಗುಣಗಳು|ಒಂದುರೂಪದೊಳಿಹವು
ಲೋಕಗ|ಳೊಂದೆರೂಪವಧರಿಸಿ ತದ್ಗಪದಾರ್ಥ ಒಳಹೊರಗೆ||
ಬಾಂದಳದವೋಲಿದ್ದು ಬಹುಪೆಸ|ರಿಂದ ಕರೆಸುತ
ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾ|
ನಂದಮಯ ಪರಿಪರಿ ವಿಹಾರವಮಾಡಿಮಾಡಿಸುವಾ||"**

**ಒಂದರೊಳಗೊಂದೊಂದು ಬರೆದಿಹ| ವಿಂದಿರೇಶನ
ರೂಪಗುಣಗಳು ಮನ|
ಬಂದತೆರದಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದಕನುಮಾನ ವಿನಿತಿಲ್ಲ||"**

**"ವಾಸುದೇವನ ಗುಣಸಮುದ್ರದೊ|ಳಿಸಬಲ್ಲವ ಭವಸಮುದ್ರಾ
ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಜಗದೊಳಗೆ ದಾಂಟುವನು ಶೀಘ್ರದಲಿ||"**

ಒಂದು ಗುಣದೊಳು ಅನಂತಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು-ತಿಳಿಯಲು
ನಮ್ಮ ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಗುಣಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಯಲು ಈ ಮನನ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ.